

Forskning og utvikling (FoU) i næringslivet (RA-0479)

Veiledning til spørreskjema – med definisjoner og avgrensninger

Innhold

1.	Hva er «forskning og utviklingsarbeid» (FoU)?.....	1
2.	Hvordan skille FoU-aktivitet fra andre aktiviteter?.....	3
3.	Hva mener vi med FoU-personale?	4
4.	Hva mener vi med utgifter til egenutført og innkjøpt FoU?	5

1. Hva er «forskning og utviklingsarbeid» (FoU)?

FoU er kreativt og systematisk arbeid som utføres for å oppnå ny kunnskap. FoU omfatter også bruk av eksisterende kunnskap på nye måter.

Forskning er systematisk arbeid for å skaffe til veie ny kunnskap. **Utviklingsarbeid** er systematisk arbeid som anvender eksisterende kunnskap, for å utvikle nye eller forbedrede produkter eller prosesser. FoU trenger ikke foregå i egne FoU-avdelinger, det kan også være organisert på andre måter eller som en del av foretakets øvrige aktiviteter.

Det kan være vanskelig å skille FoU-aktivitet fra mer ordinær virksomhet. For at en aktivitet skal kunne defineres som en FoU-aktivitet, er det viktig at formålet med aktiviteten er FoU og at aktiviteten oppfyller de fem FoU-kriteriene:

- (1) **Nyhetselement:** FoU-aktivitet har som mål å oppnå ny kunnskap eller finne nye anvendelser for kunnskap i en bransje.
- (2) **Usikkerhet:** FoU-aktivitetens løsning, ressursbruk og resultat er ikke åpenbar på forhånd.
- (3) **Kreativ:** FoU-aktivitetene bruker eller utvikler originale ideer, hypoteser og konsepter.
- (4) **Systematisk:** FoU-aktivitet er planlagt, ofte organisert som et prosjekt, men kan også være målrettet aktivitet utført av en person eller en gruppe.
- (5) **Overføre/reprodusere:** FoU-aktivitet skal øke kunnskapsbasen på sitt felt, og derfor bør den potensielt kunne bli overført og reprodusert av andre.

FoU-begrepet omfatter tre typer aktiviteter:

- **Grunnforskning** er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært blir utført for å skaffe til veie ny kunnskap uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.
- **Anvendt forskning** er virksomhet av original karakter som utføres for å fremskaffe ny kunnskap, primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.
- **Utviklingsarbeid** er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap, for å utvikle nye eller forbedrede produkter eller prosesser:
 - Varer og tjenester, blant annet kvalitet og bruksmåte (ikke kosmetiske endringer eller produkt differensiering).
 - Prosesser, produksjonsteknikker, innsatsfaktorer (materialer, utstyr, energi og arbeidskraft), metoder og systemer (blant annet produksjonsstyring og administrative rutiner).

I de fleste tilfeller kan FoU-aktivitetene grupperes inn i «FoU-prosjekter». Hvert FoU-prosjekt består av ulike FoU-aktiviteter som blir organisert og styrt for et bestemt formål, og har egne mål og resultatforventninger knyttet til seg. Det kan også være målrettet aktivitet utført av en person eller en gruppe.

FoU integrert i utviklingsarbeid for andre

FoU kan utføres til eget bruk for foretaket eller på oppdrag fra andre. FoU kan også inngå som en integrert del av en utviklingskontrakt for kunder. I slike prosjekter er det ofte behov for ny kunnskap og nye løsninger, og teknologiutvikling og problemløsning krever gjerne FoU. Selv om det kan være vanskelig å avgrense FoU-delen i denne typen kontrakter, skal dere også rapportere slikt FoU-arbeid. Utleie av FoU-arbeidskraft skal ikke rapporteres i denne undersøkelsen.

2. Hvordan skille FoU-aktivitet fra andre aktiviteter?

Eksempler på aktiviteter som ikke er FoU:

- Et normalt konstruksjons- og planleggingsarbeid.
- Innføring av kjent, etablert teknologi i virksomheten.
- Ordinær oppgradering (f. eks. av utstyr, materialer).
- Ordinær oppgradering eller bruk av program- og systemvare i nytt bruksområde eller til nytt formål.
- Rutinemessig prøving og kvalitetskontroll.
- Teknisk service, problemløsning i produksjon og engineeringprosjekter med bruk av eksisterende teknikk.
- Forhåndsplanlegging og annet rutinemessig arbeid ved oppstart av produksjon.
- Service etter salg og feilsøking/feilretting.
- Kurs og kompetanseheving utenfor FoU-prosjekter.

Grensetilfeller mellom FoU-aktivitet og annen aktivitet:

- Konstruksjon av prototyper og testanlegg, industriell design, utstyrsinstallasjon og fullskala prøveproduksjon med påfølgende utvikling blir regnet som FoU. Er uttesting ferdig, regnes ikke de første enhetene i en prøveproduksjon som FoU.
- Når program- og systemvare er del av et FoU-prosjekt, klassifiserer man det som FoU. Det samme gjelder forskning og utvikling på program- og systemvare. Man klassifiserer det ikke som FoU dersom det er snakk om ordinær oppgradering eller bruk av program- og systemvare i nytt bruksområde eller til nytt formål.
- Industriell design er å regne som FoU dersom designet er nødvendig for å drive FoU-prosjektet.
- Industriell teknologi og utstyrsinstallasjon forbundet med utvikling av nye produkter og nye prosesser blir regnet som FoU. Dersom det er en del av ordinær produksjonsprosess, regnes det ikke som FoU.
- Patent- og lisensarbeid er ikke å regne som FoU, med mindre dette arbeidet er direkte knyttet opp mot FoU. Ta ikke med administrativt og juridisk arbeid i forbindelse med patenter eller lisenser.
- Datainnsamling er ikke å regne som FoU, bortsett fra når det inngår som en integrert del av et FoU-prosjekt.

3. Hva mener vi med FoU-personale?

FoU-personale inkluderer alle personer som deltar i forskning og utvikling. Dette gjelder både personer som er ansatt i foretaket (FoU-ansatte) og eksterne bidragsyttere som er fullstendig integrert i foretakets FoU-aktivitet (innleid FoU-personale). FoU-personer er alle som utfører FoU eller tilbyr direkte støtte til FoU-aktiviteten.

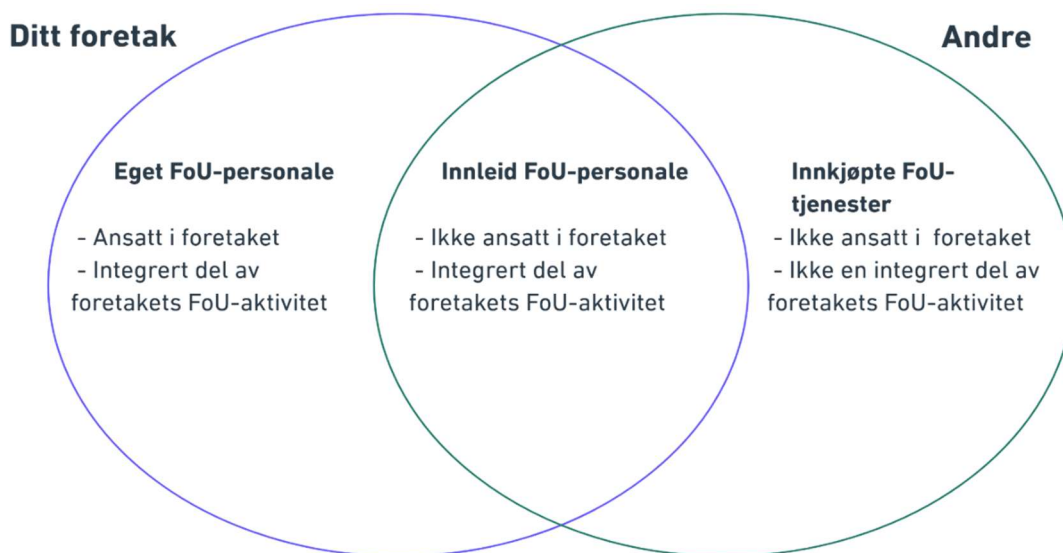
Ikke regn med ansatte som jobbet mindre enn 0,1 årsverk med FoU, med mindre de var sentrale i FoU-aktiviteten.

FoU-ansatte og innleid FoU-personale:

- **FoU-ansatte:** omfatter alle personer som jobber med forskning og utvikling (enten heltid eller deltid), og som er **ansatt** i foretaket. De har en arbeidskontrakt og mottar regelmessig kompensasjon for arbeidet sitt.
- **Innleid FoU-personale:** omfatter alle personer som jobber med forskning og utvikling i foretaket (enten heltid eller deltid), og som **ikke er ansatt** i foretaket. De er integrert i foretakets FoU-aktivitet ved at de arbeider sammen med foretakets FoU-ansatte og er underlagt foretakets direkte styring. Det kan være konsulenter eller annet innleid personale.

Hvordan skiller man innleid FoU-personale fra innkjøpt FoU? Dersom andre utfører FoU på oppdrag fra foretaket uten å være integrert i foretakets egen FoU-aktivitet, skal ikke de eksterne personene regnes som innleid FoU-personale. Utgiftene skal derimot føres som kjøp av FoU-tjenester.

Skille mellom eget FoU-personale (FoU-ansatte), innleide FoU-personer og innkjøpte FoU-tjenester

FoU-personalets arbeidsoppgaver

- **Produkt-/prosessutviklere, forskere, prosjektledere:** Personale som arbeider med å framskaffe ny kunnskap og/eller utvikle produkter, prosesser, metoder eller systemer. Omfatter også planlegging og ledelse av FoU-prosjekter.
- **Teknisk og administrativt FoU-personell:** Støttepersonale innen FoU, som for eksempel maskinteknikere, laboranter og administrasjon tilknyttet et FoU-prosjekt. Her inngår tekniske oppgaver som utføres etter anvisning fra forskere/utviklere. For eksempel teknisk assistanse, gjennomføre tester og målinger, forberede materialer og utstyr, registrere målinger o.l.

4. Hva mener vi med utgifter til egenutført og innkjøpt FoU?

Dere skal oppgi utgifter til FoU-aktivitet både når det er utført av ansatt personell og/eller innleide FoU-personer (egenutført FoU) og utført av andre enheter (innkjøpte FoU-tjenester). Både resultatførte og balanseførte kostnader/utgifter skal være med. Balanseførte utgifter omfatter kun årets tilgang.

Ta med foretakets utgifter til FoU utført i løpet av året, uavhengig av når utgiftene er betalt eller hvordan det er finansiert.

- **Egenutført FoU:** FoU-virksomhet utført av ansatt eller innleid personell. Ta med FoU-aktiviteten uavhengig av om arbeidet blir utført i egen FoU-avdeling eller ikke. Ta med all FoU, både for bruk i foretaket, på oppdrag for andre, eller som inngår i en leveranse til kunder. Ta ikke med arbeid utført i egen FoU-avdeling, som ikke er av FoU-karakter.
 - Lønn og sosiale kostnader til FoU omfatter faktisk opptjent lønn, arbeidsgiveravgift, andre sosiale kostnader og øvrige ytelser knyttet til ansattes FoU-årsverk. Ikke bruk godkjente timesatser i SkatteFUNN-ordningen.
 - Kostnader til innleide FoU-årsverk omfatter kostnader til FoU-årsverk utført av innleide personer integrert i foretakets FoU-aktivitet.
 - Andre driftskostnader til FoU omfatter direkte kostnader som for eksempel materialer, utstyr, reise-, møte-, og kurskostnader for FoU-personale. Omfatter også indirekte FoU-kostnader som andel av felles husleie, strøm, brensel og kontortjenester. Ta ikke med avskrivninger.
 - *Investeringer/anskaffelser av varige driftsmidler brukt i FoU-virksomhet (verdi over 30 000 kr og brukstid over 3 år):*
 - Balanseførte utgifter til kjøp av maskiner, utstyr, instrumenter, programvare, lisenser og lignende til FoU. Oppgi tilgang i løpet av året, også for kjøp av store maskiner under konstruksjon. Omfatter også andel av varige driftsmidler. Varige driftsmidler solgt i løpet av året skal ikke trekkes fra. Ta ikke med avskrivninger.
 - Balanseførte utgifter til kjøp av bygninger, eiendommer og anlegg til FoU. Oppgi tilgang i løpet av året, også for anlegg under utførelse. Omfatter også andel av varige driftsmidler. Varige driftsmidler solgt i løpet av året skal ikke trekkes fra. Ta ikke med avskrivninger.
- **Innkjøpte FoU-tjenester:** Innkjøpte FoU-tjenester er når andre utfører FoU på oppdrag fra foretaket uten å være integrert i foretakets egen FoU-aktivitet. Eksterne personer som utfører slik FoU, skal derfor *ikke* regnes som innleide personer. Innkjøpt FoU kan f.eks. være outsourcet.

Innkjøpt FoU omfatter oppdrag utført av andre enheter utenfor foretaket, for eksempel av

- forskningsinstitutter
- universiteter og høyskoler
- andre foretak, både i og utenfor eget konsern
- bransje- og oppdragsinstitutter

Ta ikke med fradragsberettiget moms.

- **Økonomisk støtte til FoU:** Økonomisk støtte til FoU er når foretaket velger å finansiere andres FoU uten direkte å ha nytte av det selv. Foretaket skal ikke ha en eksklusiv rett på resultatet.

Hvis foretaket for eksempel:

- finansierte andres FoU gjennom samarbeidsprosjekter
- støttet et forskningsmiljø med donasjoner eller sponsormidler
- finansierte FoU i andre foretak i eget konsern, uten å bruke resultatet selv

Støtte til FoU gis til enheter utenfor foretaket, for eksempel til:

- forskningsinstitutter
- universiteter og høyskoler
- andre foretak, både i og utenfor eget konsern
- bransje- og oppdragsinstitutter

Ta ikke med fradragsberettiget moms.